

Sygn. akt I ACa 546/15

I ACz 681/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Hanna Rojewska

Sędziowie: SA Lilla Mateuszczyk (spr.)

SO del. Ryszard Badio

Protokolant: stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł.**

przeciwko **Zespołowi (...) we W.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 23 stycznia 2015 r., sygn. akt I C 956/14

oraz zażalenia pozwanego na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie 2 powyższego wyroku

1. z zażalenia strony pozwanej zmienia zaskarżone postanowienie w ten tylko sposób, że kwotę 3.617 złotych podwyższa do kwoty 7.217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych;
2. oddala apelację strony powodowej;
3. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz Zespołu (...) we W. kwotę 5.736 (pięć tysięcy siedemset trzydzieści sześć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt I ACa 546/15

I ACz 681/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 stycznia 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie, z powództwa (...) S.A. z siedzibą w Ł. przeciwko Zespołowi (...) we W., o zapłatę, oddalił powództwo i zasądził od powódki (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz pozwanego Zespołu (...) we W. kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny w całości podzielił ustalenia Sądu I instancji, z których najważniejsze to:

Powódka (...) S.A. z siedzibą w Ł. jest wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego w ramach Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Do przedmiotu jej działalności należy m.in. pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana. Jedynym akcjonariuszem (...) S.A. z/s w Ł. jest (...) spółka akcyjna z siedzibą w Ł..

Pozwany Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we W. jest wpisany do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej prowadzonego w ramach Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Celem pozwanego jest podejmowanie działań na rzecz ochrony oraz poprawy stanu zdrowia ludności poprzez organizowanie i prowadzenie działalności leczniczej, profilaktycznej i rehabilitacyjnej, udzielanie świadczeń zdrowotnych, szpitalnych oraz udzielanie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż świadczenia szpitalne oraz stałe podnoszenie jakości świadczonych usług, a także propagowanie zachowań prozdrowotnych i przestrzeganie praw pacjenta zawartych w obowiązujących przepisach.

(...) S.A. z siedzibą w Ł. jest wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego w ramach Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Do przedmiotu jej działalności należy m.in. pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.

Umowami o współpracy w zakresie zarządzania płynnością zawartymi pomiędzy (...) S.A. z siedzibą w Ł. a: (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. z dnia 19 grudnia 2011 roku, (...) Spółką Jawną M.D. S. z siedzibą w Ł. z dnia 1 września 2011 roku, (...) Sp. z o.o. z dnia 1 grudnia 2011 oraz umowami o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń zawartymi pomiędzy (...) S.A. z siedzibą w Ł. a: (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. z dnia 8 grudnia 2011 roku, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. z dnia 16 marca 2011 roku, spółka (...) zobowiązała się, jako poręczyciel, do zapłaty zobowiązań Zakładów wymienionych w załączniku nr 1, w tym pozwanego Szpitala za dostawy lub usługi, za które usługodawcy wystawili faktury VAT, a Zakład nie zapłacił za dostawy lub usługi w terminie w nich wskazanym. Poręczenie obejmowało przyszłe zobowiązania Zakładów określonych w załączniku nr 1, przy czym dotyczyło wyłącznie zobowiązania z należności głównych wraz z odsetkami, do określonych umowami kwot. W zakresie spłaconego zobowiązania spółka (...) S.A. stawała się wierzycielem pozwanego z prawem naliczania dalszych odsetek za opóźnienie. Umowy te były odpłatne, bowiem (...) S.A. za poręczenie należała się określić prowizja, której zapłata miała nastąpić na podstawie faktur VAT. Umowy przewidywały wynagrodzenie z tytułu zrealizowanego poręczenia, płatne na podstawie faktury VAT poprzez potrącenie wzajemnych zobowiązań.

W dniu 30 sierpnia 2013 roku pozwany Szpital zawarł z (...) S.A. porozumienie nowacyjne nr (...), w którym strony porozumienia zgodnie oświadczyły, iż (...) S.A. jest wierzycielem pozwanego z tytułu zobowiązań określonych w załączniku nr 1 do porozumienia. Stan zobowiązań pozwanego wynosił na dzień 12 sierpnia 2013 roku z tytułu przeterminowanych należności głównych 428.118,03 zł oraz 59.437,69 zł z tytułu odsetek ustawowych.

Dotychczasowe zobowiązania pozwanego zostały zastąpione jego zobowiązaniem do spłaty zadłużenia na warunkach określonych w porozumieniu. Zastępowało ono wszelkie, uprzednio zawarte pomiędzy stronami, umowy lub porozumienia regulujące spłatę przez pozwanego Szpitala wierzytelności.

Mocą umowy z dnia 6 czerwca 2014 roku zawartej pomiędzy powodem (...) S.A. z siedzibą w Ł. a (...) S.A., (...) S.A. oświadczył, iż na dzień zawarcia umowy posiada wierzytelności wskazane w Załączniku nr 1 (wierzytelności wynikające z porozumienia nowacyjnego nr (...)), powstałe w związku z realizacją umów handlowych zawartych z dłużnikami. Przedmiotem umowy jest udzielenie finansowania na warunkach określonych umową, podjęcie działań mających na celu odzyskanie wierzytelności oraz przyjęcie ryzyka odzyskania wierzytelności należących do (...) S.A.

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji przedmiotu umowy (...) S.A. zobowiązał się dokonać na rzecz powódki cesji praw do dochodzenia wierzytelności objętych umową, przekazać na rzecz powódki świadczenia dłużnika wynikające z wierzytelności, ustanowić zastaw rejestrowy na zbiorze wierzytelności jako zabezpieczenie wierzytelności powódki wynikających z realizacji umowy oraz zobowiązał się zawiadomić dłużnika o zawarciu umowy.

(...) S.A. oświadczył, iż wszelkie wpłaty z tytułu wierzytelności dokonane przez dłużników na jego rachunek, po udzieleniu przez powódkę finansowania, będą przekazywane na rzecz powódki na rachunek bankowy, którego jest posiadaczem. Dalej oświadczył, iż na dzień zawarcia umowy należące do niego wierzytelności są bezsporne oraz, że nie zostały one w żaden sposób zmodyfikowane poprzez jakąkolwiek czynność prawną, a co za tym idzie przysługują mu wszelkie prawa związane z wierzytelnością wynikające z obowiązujących przepisów prawa, a nadto wierzytelności nie są przedawnione, nie są w jakikolwiek sposób obciążone na podstawie przepisów prawa lub postanowień jakiejkolwiek umowy, nie są również objęte postępowaniem naprawczym, upadłościowym ani bankowym postępowaniem ugodowym, nie są przedmiotem egzekucji komorniczej ani administracyjnej, nie podlegają potrąceniu ani innym zarzutom dopuszczalnym do podniesienia przez dłużnika, nie podlegają zajęciu w trybie właściwych przepisów.

Przez wykonanie przez powódkę usługi będącej przedmiotem umowy, strony rozumieją datę otrzymania przez powódkę prowizji lub datę wymagalności tej prowizji, w zależności od tego, który z nich nastąpi wcześniej. Wykonanie usług zostanie potwierdzone fakturą VAT.

Z tytułu świadczonej usługi (...) S.A. zobowiązał się zapłacić powódce prowizję w kwocie 20.000 złotych, powiększoną o podatek od towarów i usług.

Na podstawie powyższej umowy powódka prowadziła działania windykacyjne we własnym imieniu, ale na zlecenie (...) S.A. Czynności miały doprowadzić do odzyskania środków od dłużników. Umowa została zrealizowana. Sporna wierzytelność znajduje się w majątku (...) S.A.

Powódka ponosiła pełne ryzyko związane z dochodzeniem wierzytelności, oraz ponosiła koszty opłaty sądowej. W razie przegrania sprawy (...) S.A. nie miała roszczeń do (...) S.A. Dłużnik zwalniany był ze zobowiązania, jeżeli zapłacił (...) S.A. kwotę wierzytelności. Z tytułu wykonania powyższej umowy (...) S.A. zapłacił powódce prowizję zgodnie z umową.

Na podstawie dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest bezzasadne i podlega oddaleniu, ponieważ w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do uznania umów poręczenia zawartych pomiędzy (...) S.A. a dostawcami towarów i usług na rzecz pozwanego Zakładu za nieważne.

Zgodnie z treścią przepisu 53 ust. 6 zd. 1 i ust. 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej, mającej zastosowanie do umowy z dnia 16 marca 2011 roku, i art. 54 ust. 5 oraz ust. 6 ustawy o działalności leczniczej (Dz. U. 2013, poz. 217 ze zm.), mającej zastosowanie do pozostałych umów wskazanych w niniejszej sprawie, czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Czynność prawna dokonana z naruszeniem powyższych przepisów jest nieważna.

Ustawodawca tymi regulacjami wprowadził wymóg uzyskania zgody podmiotu, który utworzył zakład opieki zdrowotnej (organu założycielskiego) dla czynności prawnych objętych ww. przepisami, określonych w sposób ogólny jako „czynności prawne mające na celu zmianę wierzyciela”, zatem wszystkie czynności prawne, dotyczące zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, których celem jest zmiana wierzyciela zawierają się w powyższym określeniu. Jednocześnie brak zgody organu założycielskiego rodzi konsekwencje w postaci nieważności danej czynności (art. 58 § 1 k.c.).

W przepisie art.54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej (i art. 53 ust. 6 ustawy o ZOZ) przewidziano nie tylko zakaz dokonywania czynności prawnych prowadzących do zmiany wierzyciela zakładów opieki zdrowotnej, ale nawet – szczególną reglamentację prawną obrotu wierzytelnościami „szpitalnymi” i to w interesie ogólnym, a nie tylko w interesie samej jednostki leczniczej. Świadczą o tym wskazane w ustawie przesłanki udzielenia (odmowy) wyrażenia zgody (konieczność zapewnienia ciągłości udzielania świadczeń zdrowotnych, analiza finansowa i wynik finansowy zakładu opieki zdrowotnej za rok poprzedni), czas udzielenia zgody, procedura jej udzielania (opinia kierownika zakładu opieki zdrowotnej, tym samym też możliwość selekcji ewentualnych poręczycieli), a

także przyznanie legitymacji czynnej organowi założycielskiemu w procesie o stwierdzenie nieważności czynności prowadzącej do zmiany wierzyciela. Zgoda organu założycielskiego stanowi tu niewątpliwie wyraz wstępnej kontroli finansowej zakładu opieki zdrowotnej i możliwości sprawnego wykonywania usług medycznych przez te podmioty, a nie tylko zwykłą, formalno-prawną przesłankę skuteczności czynności prawnej wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej. Reglamentacyjny charakter omawianej regulacji prawnej potwierdza także przyjęcie kategorycznej sankcji w postaci nieważności czynności prawnej, dokonanej bez zgody organu założycielskiego.

Zamierzeniem ustawodawcy było wskazanie ogólnie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich celu jurydycznego, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od ich dogmatyczno-prawnej konstrukcji oraz typowej dla nich funkcji. Chodziło o wyeliminowanie takich sytuacji, w których w wyniku określonej czynności prawnej pojawi się nowy (inny) wierzyciel zakładu opieki zdrowotnej, dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy.

Ustalenia faktyczne dokonane w niniejszej sprawie wskazują na komercyjny charakter każdej z umów poręczenia i jednocześnie na dalsze cele ekonomiczno-prawne powiązane z charakterem umowy. Celem przedmiotowych umów poręczenia była zmiana wierzyciela pozwanego Zakładu. Zawarcie tych umów miało prowadzić w istocie do obejścia zakazu transferu wierzytelności wobec pozwanego Szpitala bez zgody organu założycielskiego. Umowy te miały charakter odpłatny. Data otrzymania prowizji lub jej wymagalności stanowiła o wykonaniu umowy. Poręczenia obejmujące zobowiązania pozwanego Zakładu zostały dokonane przez przedsiębiorcę działającego na tzw. rynku wierzytelności, odpłatnie, wpłaty z tytułu wierzytelności miały być przekazywane na konto powódki, a zlecenie obejmowało należności bezsporne, nieprzedawnione, nieobciążone żadnym prawem, nieobjęte żadnym postępowaniem upadłościowym i egzekucyjnym. Biorąc pod uwagę, iż umową zlecenia zostały objęte wierzytelności niepodlegające potrąceniu, ani innym zarzutom dopuszczalnym do podniesienia przez dłużnika, to nie ma wątpliwości co do tego, iż (...) S.A. liczył przede wszystkim na nabycie spłaconej wierzytelności bez ryzyka nieodzyskania wierzytelności, zaś odzyskane wierzytelności stanowiły określoną inwestycję kapitałową. W efekcie, wobec braku zgody organu założycielskiego, (...) S.A. nie mógł być uznany za wierzyciela pozwanego Zakładu.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy stwierdził, że nieważne są umowy poręczenia zawarte pomiędzy spółką (...) a wierzycielami pozwanego Zakładu, dokonane bez zgody organu założycielskiego tego Zakładu. Czynności te należą do grupy „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela” w rozumieniu przepisu art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej oraz art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Skoro przedmiotowe umowy poręczenia były nieważne to (...) S.A. nie przysługują wierzytelności dochodzone w niniejszej sprawie przez powoda na podstawie porozumienia owacyjnego - umowy z dnia 6 czerwca 2014 roku, a zatem powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając orzeczenie w całości.

Zarzuciła naruszenie prawa procesowego, tj.: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędne ustalenie stanu faktycznego i nieuwzględnienie okoliczności, że (...) S.A. w dniu 30 sierpnia 2013 r. zawarł porozumienie nowacyjne nr (...) z pozwanym, i zgodnie z jego § 1 ust. 1, pozwany oświadczył, że (...) S.A. jest wierzycielem pozwanego z tytułu zobowiązań określonych w załączniku nr 1 do przedmiotowego porozumienia; pozwany potwierdził, że uznaje wierzytelności za bezsporne i wymagalne, zaś w dalszej części porozumienia zobowiązał się do spłaty należności w ratach, zgodnie z ustalonym harmonogramem spłat; wyprowadzenie wniosku sprzecznego z zasadami prawidłowego rozumowania, logiki i wiedzy prawnej, iż celem umów o współpracy i umowy zlecenia cesji praw do dochodzenia wierzytelności zawartych przez (...) S.A. z powódką była zmiana wierzyciela, o czym świadczyć miał odpłatny charakter umowy i zastrzeżenie prowizji, podczas gdy Sąd nie uwzględnił, że (...) S.A. w momencie podpisywania umowy nie wiedział jak zachowa się pozwany, informował go o konsekwencjach braku uiszczenia należności, a ponadto z uwagi na treść art. 16 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych powinien swoje zobowiązanie wykonać, ma prawo domniemywać, że dojdzie do dokonania spłaty przez szpital; art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 58 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że fakt, iż (...) S.A. jest jedynym akcjonariuszem (...) S.A., jest okolicznością

świadcząca o tym, iż nieważna jest umowa zlecenia oraz cesja praw do dochodzenia wierzytelności pozwanego szpitala jako mająca na celu obejście art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej; art. 232 k.p.c. w związku z art. 58 § 1 k.c. poprzez bezzasadne uznanie za udowodnione, że umowy o współpracy i umowa zlecenia cesji prawa do dochodzenia wierzytelności miały na celu zmianę wierzyciela, mimo przesłuchania stron czynności prawnej na tą okoliczność, w związku z tym zamiar stron w postaci bezpośredniej zmiany wierzyciela nie został udowodniony; art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 509 § 1 k.c. poprzez błędne wyprowadzenie wniosku z zebranego w sprawie materiału dowodowego, iż rzeczywistym celem cesji praw do dochodzenia wierzytelności był przelew wierzytelności, a nie uprawnienie do wyegzekwowania wierzytelności od dłużnika przy którym wierzycielem nadal pozostaje udzielający upoważnienia; błędną tj. dowolną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie sprowadzającą się do uznania, iż skoro umową zlecenia zostały objęte wierzytelności niepodlegające potrąceniu ani innym zarzutom dopuszczalnym do podniesienia przez dłużnika, to nie ma wątpliwości co do tego, że (...) S.A. liczył przede wszystkim na nabycie spłaconej wierzytelności bez ryzyka odzyskania wierzytelności, zaś odzyskane wierzytelności stanowiły określoną inwestycję kapitałową, podczas gdy prawidłowa ocena dowodów zgromadzonych w aktach sprawy, w odniesieniu do zapisów umowy, nie pozwalała na wyciągnięcie tak daleko idących wniosków; art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 83 § 1 k.c. poprzez błędną ocenę ustalonego w sprawie materiału dowodowego i uznanie, że roszczenie powoda jest niedopuszczalne z uwagi na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2012 r., sygn. akt III CZP 10/12, OSNC 2012/10/117, pomimo, iż nie zostały przedstawione żadne dowody na pozorność zawartej umowy gwarancyjnej, co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Podniósł także naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej poprzez błędną wykładnię i zastosowanie polegające na stwierdzeniu, że pojęcie „czynności prawnej mającej na celu zmianę wierzyciela” swoim zakresem przedmiotowym obejmuje również umowę zlecenia, oraz cesję praw do dochodzenia wierzytelności; art. 65 § 2 k.c. poprzez błędne zastosowanie rozszerzającej wykładni treści umowy zlecenia i cesji praw do dochodzenia wierzytelności w sytuacji, gdy zamiar stron i cel umów nie budził w wątpliwości; art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i bezzasadne przyjęcie, że umowa zlecenia i cesja praw do dochodzenia wierzytelności miały na celu obejście ustawy o działalności leczniczej, z uwagi na nieuzyskanie zgody organu założycielskiego pozwanego, podczas gdy zgoda ta nie była wymagana do zawarcia umowy, a w ramach postępowania dowodowego nie zostało wykazane, aby strony objęły swoim bezpośrednim zamiarem zmianę wierzyciela lub chęć obejścia przepisów ustawowych; art. 506 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że (...) S.A. nie jest wierzycielem pozwanego, podczas gdy na mocy zawartego porozumienia nowacyjnego nr (...) pozwany oświadczył, stosownie do § 1 ust. 1, iż (...) S.A. jest jego wierzycielem z tytułu zobowiązań określonych w załączniku nr 1 do przedmiotowego porozumienia; potwierdził, że uznaje wierzytelności za bezsporne i wymagalne i zobowiązał się do spłaty należności w ratach. Stosownie do § 2 porozumienia strony zgodnie ustaliły, że zastępują zobowiązania pozwanego określone w treści porozumienia, zobowiązaniem pozwanego do spłaty zadłużenia na warunkach określonych w porozumieniu, a tym samym doszło do odnowienia dotychczasowego zobowiązania w świetle art. 506 § 1 k.c. Niniejsze porozumienie zastąpiło wszelkie uprzednio zawarte pomiędzy stronami umowy lub porozumienia regulujące spłatę przez pozwanego wierzytelności.

Powódka wniosła o uwzględnienie powództwa w całości i zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 199.917,57 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 1,5 raza odsetki ustawowe od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, a także kwoty 167,98 zł stanowiącej równowartość 40 euro tytułem rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności; zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie przez Sąd pierwszej instancji kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniosł o jej oddalenie i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Pozwany zaskarżył postanowienie o kosztach postępowania zawarte w pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego zażaleniem i wniosł o jego zmianę poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w

kwocie 7.217 roku i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Apelujący niesłusznie zarzuca, że Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W szczególności należy wskazać, że ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego została dokonana bez przekroczenia granic wyznaczonych treścią art. 233 § 1 k.p.c., co znalazło swój wyraz w należyтым uzasadnieniu wyroku (art. 328 § 2 k.p.c.). Zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. byłby skuteczny wówczas, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 grudnia 2005 roku wydanym w sprawie III CK 314/05 (opubl. LEX nr 172176), gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Ocena mocy i wiarygodności dowodów, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia, mogłaby być skutecznie podważona w postępowaniu odwoławczym tylko wówczas, gdyby wykazano, że zawiera ona błędy logiczne, wewnętrzne sprzeczności, jest niepełna. Tymczasem wbrew zarzutom skarżącego Sąd Okręgowy w sposób wszechstronny, bezstronny i zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów dokonał analizy zgromadzonego materiału dowodowego.

Nie zasługują na uznanie argumenty powoda, że Sąd Okręgowy błędnie, z zebranego materiału dowodowego, wyprowadził wniosek, iż rzeczywistym celem cesji praw do dochodzenia wierzytelności był przelew wierzytelności, a (...) S.A. liczył na nabycie spleconych wierzytelności bez ryzyka ich odzyskania i stanowiły one określoną inwestycję kapitałową.

Powódka nie dostrzegła, że przedmiotem oceny Sądu Okręgowego, prowadzącej do wniosku, że zawarta została czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela, była przede wszystkim pierwotna umowa poręczenia zawarta przez (...) S.A. z wierzycielem strony pozwanej, a nie umowa z dnia 6 czerwca 2014 roku zawarta pomiędzy stroną pozwaną a (...) S.A. Wobec braku zgody organu założycielskiego strony pozwanej, na zawarcie umowy poręczenia jej długu (zmierzającej do zmiany wierzyciela) – umowa ta była nieważna, a tym samym nieważne było oświadczenie strony pozwanej, że (...) S.A. jest wierzycielem Szpitala. Nie istniał zatem przedmiot umowy – porozumienia nowacyjnego.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 kwietnia 2012 roku wydanej w sprawie III CZP 10/12 (opubl. OSNC 2012/10/117), stwierdził, że pozorna umowa poręczenia, zawarta dla ukrycia umowy przelewu wierzytelności przez wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej z podmiotem profesjonalnie zajmującym się obrotem wierzytelnościami i pozasądową windykacją wierzytelności, może naruszać umowny zakaz zawarcia umowy przelewu wierzytelności. Badając zaś ważność zawieranych przez spółkę (...) umów o współpracy w zakresie zarządzania płynnością oraz umowy o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń w świetle regulacji zawartych w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej i art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej uznać należy, że przypisać im należy skutek w postaci nieważności czynności prawnej. Sąd Najwyższy zajmował się wielokrotnie tą kwestią, o czym świadczy bogate orzecznictwo dotyczące każdej ze wspomnianych regulacji. Sąd Apelacyjny przyjmując zatem ugruntowaną przez Sąd Najwyższy linię orzecniczą stwierdził, że nieważne jest poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej bez zgody organu założycielskiego, a poręczenie takie poczytać należy jako „czynność prawną mającą na celu zmianę wierzyciela” w rozumieniu powyższych przepisów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 roku, sygn. akt II CSK 9/14, opubl. LEX nr 1598685). Sąd Najwyższy nadto wskazał, że brak jest podstaw do twierdzenia, że w art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z. doszło do wyczerpującego określenia katalogu typowych czynności prawnych, których musiałaby dotyczyć zgoda organu założycielskiego. Zamierzeniem ustawodawcy było wprowadzenie kryterium ogólnego, w ramach którego można byłoby pomieścić te czynności, które w łańcuchu zdarzeń prawnych doprowadzą do zmiany wierzyciela, niezależnie od ich dogmatyczno-prawnej konstrukcji oraz typowej dla nich funkcji. Wreszcie brać należy pod uwagę ratio legis powołanych przepisów. Miały i mają one na celu zapobieganie narastaniu zadłużenia poszczególnych z.o.z., co stanowi z reguły efekt komercyjnego obrotu wierzytelnościami

niezależnie od przyjętej in concreto formuły prawnej takiego obrotu i etapu uzyskiwania wspomnianego efektu (np. bezpośrednio - po dokonaniu przelewu wierzytelności lub tylko pośrednio - w wyniku zawarcia umowy poręczenia i po jej wykonaniu uzyskanie przez poręczyciela prawnego statusu subrogowanego wierzyciela z.o.z.). Zakłady opieki zdrowotnej mają do spełnienia funkcje lecznicze w interesie ogólnym, a ich uczestniczenie w obrocie prawnym (zawieranie umów dostawy, sprzedaży sprzętu medycznego, korzystania z usług innych podmiotów) powinno sprzyjać niezakłóconemu wypełnianiu tych funkcji. Nie można też pominąć, że poręczenie obejmujące zobowiązania z.o.z. udzielane było przez powoda-przedsiębiorcę działającego na tzw. rynku wierzytelności, odpłatnie. Poręczyciel - przedsiębiorca liczył przede wszystkim na nabycie spłaconej wierzytelności (art. 518 § 1 pkt 1 k.c.) i nie był zainteresowany podejmowaniem żadnej obrony przed roszczeniem zgłoszonym przez wierzyciela z.o.z. (art. 883 k.c.), a nabytą w wyniku spłaty wierzytelność (art. 518 § 2 k.c.) mógł traktować jako określoną inwestycję kapitałową. Oznacza to, że poręczenie takiego przedsiębiorcy udzielone zostało przede wszystkim w jego interesie ekonomicznym, zmierzał on bowiem do uzyskania statusu wierzyciela wobec z.o.z. na podstawie przepisów o subrogacji. Zasadniczy, typowy cel poręczenia w postaci stworzenia stanu zabezpieczenia dla wierzyciela z.o.z. schodził tu wyraźnie na plan dalszy. Takiej „komercjalizacji” poręczenia sprzyja dodatkowo obecna konstrukcja umowy poręczenia, która nie wymaga zgody dłużnika głównego (z.o.z.) dla skuteczności tej umowy; umowa taka mogłaby być zawarta nawet wbrew woli tego dłużnika. Nieważne jest zatem poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej bez wymaganej zgody organu założycielskiego tego zakładu (art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z.; obecnie art. 54 art. 5 ustawy o dz.l.). Poręczenie takie, w ustalonych okolicznościach, poczytać bowiem należy jako należące do „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela” w rozumieniu tych przepisów.

Z tego względu uznać należało, że umowa o współpracy łącząca stronę powodową i (...) S.A. nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w świetle przepisu art. 54 ust. 6 ustawy o działalności leczniczej, bowiem nie zostały spełnione przesłanki niezbędne do uznania przedmiotowej czynności prawnej za ważną umowy z dnia 30 sierpnia 2013 roku (porozumienie nowacyjne) skoro spółka (...) nie była wierzycielem pozwanego Szpitala.

Z rozważań powyższych wynika, że Sąd I instancji prawidłowo ocenił, że skoro umowy o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń, z uwagi na brak zgody organu założycielskiego, były nieważne, to skutek ten odnosił się również do porozumienia nowacyjnego zawartego w dniu 30 sierpnia 2013 roku pomiędzy pozwanym, a spółką (...) S.A. Poszczególne zapisy tego porozumienia nie rodziły zatem skutków prawnych, ponieważ brak było istnienia ważnego zobowiązania Szpitala wobec (...) S.A., nie było również podstaw do zastosowania art. 506 § 1 k.c.

Analizując zawartą pomiędzy powódką a (...) S.A. umowę zlecenia Sąd Apelacyjny uznał, że skoro powodowa spółka została upoważniona do wytoczenia powództwa oraz do zatrzymania należności nim objętych to z konstrukcji tej umowy wynika, że zamiarem stron tej umowy nie było zawarcie umowy zlecenia a dokonanie przelewu wymagalnych już wierzytelności przysługujących spółce (...) S.A. Argumenty zaś, że przedmiotowa umowa zlecenia miała na celu przeniesienie prawa do dochodzenia wierzytelności na powódkę by należycie zabezpieczyć postępowanie sądowe nie mogą się ostać, bowiem Spółka (...) S.A. jest jedynym akcjonariuszem powodowej spółki i wszystkie ewentualne konsekwencje (także negatywne) związane z przeniesieniem prawa do dochodzenia wierzytelności będą miały wpływ na spółkę (...) S.A. Dlatego też Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, iż umowa ta była umową pozorną i miała na celu obejście zakazu dokonywania cesji wierzytelności.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy nie naruszył również przepisów prawa materialnego m.in. art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej oraz art. 65 § 2 k.c. i art. 58 § 1 k.c. uznając, że „czynnościami prawnymi mającymi na celu zmianę wierzyciela” jest również, wobec strony pozwanej, umowa zlecenia zawarta pomiędzy spółką (...) S.A. a powódką, pojęcie powyższe obejmuje bowiem również cesję praw do dochodzenia wierzytelności. Jak już zostało ustalone w trakcie rozważań przedmiotowa umowa zlecenia nosiła cechy pozorności albowiem jej celem była w rzeczywistości cesja wierzytelności, natomiast pojęcie przelewu praw do dochodzenia wierzytelności jest tożsame z samym przelewem. Ustalenia Sądu I instancji były zatem prawidłowe, gdyż umowa zlecenia i cesja praw do dochodzenia wierzytelności miały na celu obejście art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację i w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. zasądził od powódki kwotę 5.736 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego. Na koszty postępowania odwoławczego złożyły się koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 5.400 zł, obliczoną od wartości przedmiotu zaskarżenia, na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 lutego 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490), koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym w kwocie 300 zł, obliczone na podstawie § 6 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 2 pkt 2 powyższego rozporządzenia oraz opłata od zażalenia w kwocie 36 zł, obliczoną na podstawie art. 13 ust. 1 w zw. z art. 19 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025).

Rozpoznając zażalenie pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi zawarte w pkt 2 wyroku Sąd Apelacyjny uznał je za zasadne i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zmienił je w ten tylko sposób, że kwotę 3.617 zł podwyższył do kwoty 7.217 złotych, skoro wartość przedmiotu sporu strona powodowa określiła na kwotę 200.086 zł.